

Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului

Carta pentru salvgardarea siturilor

**INTERNATIONAL
HOLOCAUST
REMEMBRANCE
ALLIANCE**

Prima ediție a fost publicată în 2023 de
Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului
(IHRA).

© 2023, IHRA

Toate drepturile rezervate. Conținutul acestei
publicații poate fi utilizat în mod liber și copiat în
scopuri educaționale și alte scopuri necomerciale,
cu condiția ca orice reproducere să fie însoțită de
indicarea IHRA ca sursă.

Despre IHRA

Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului (IHRA) reunește guverne și experți pentru a consolida, a dezvolta și a promova la nivel mondial educația, comemorarea și cercetarea Holocaustului și pentru a susține angajamentele asumate în Declarația de la Stockholm din 2000 și Declarația ministerială IHRA din 2020.

Despre această resursă și contribuții

Carta pentru salvagardarea siturilor, adoptată de Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului, îndrumă părțile interesate să demonstreze bune practici în ceea ce privește salvagardarea siturilor dedicate Holocaustului și genocidului romilor. În acest mod, cartă ajută la protejarea tuturor siturilor autentice dedicate Holocaustului și asigură viitorul memoriei, susținând viziunea IHRA referitoare la o lume ce își amintește Holocaustul. O lume fără genocid.

Experți din cadrul IHRA au lucrat la această resursă timp de 5 ani, începând din 2019. Aceasta nu ar fi fost posibilă fără numeroasele contribuții din partea delegațiilor IHRA reprezentanți ai tuturor statelor membre. Mulțumim în special grupului de lucru pentru proiect: președintele proiectului Gilly Carr (Regatul Unit), vicepreședintele proiectului Steven Cooke (Australia), Bruno Boyer (Franța), Ilja Ļenskis (Letonia), Anna Mišková (Republica Cehă), Nevena Bajalica (Serbia), Frédéric Crahay (Belgia), Dubravka Đurić Nemeč (Croatia), Karel Fracapane (UNESCO), Paul Isaac Hagouel (Grecia), Anette Homlong Storeide (Norvegia), Adam Kerpel-Fronius (Germania), Thomas Lutz (Germania), Ljiljana Radonić (Austria), Jean-Philippe Restoueix (Consiliul European), Frank Schroeder (Luxemburg), Martin Winstone (Regatul Unit), și foștilor membri ai grupului de lucru pentru proiect Alicja Biłacka (Polonia), Werner Dreier (Austria), Martina Maschke (Austria), Kamilė Rupeikaitė (Lituania), Zoltán Tóth-Heinemann (Ungaria), Heidemarie Uhl (Austria) și Christian Wee (Norvegia).

Consultanții externi au fost Caroline Sturdy Colls (Universitatea din Staffordshire), Gabriele Dolff-Bonekämper (Consiliul internațional al Monumentelor și Siturilor, ICOMOS), Silvia Fernandez și Elizabeth Silkes (International Coalition of Sites of Conscience), Joseph King (Centrul Internațional pentru Studiul Conservării și Restaurării Bunurilor Culturale, ICCROM), Ophelia Leon (Consiliul Internațional al Muzeelor, ICMEMOHRI), Claudia Theune (Universitatea din Viena), precum și cercetătorului în cadrul proiectului Margaret Comer.

De asemenea, mulțumim celor implicați în parteneriatele încheiate cu situri din Europa, inclusiv Alderney (William Tate), Muzeul Memorial Mauthausen (Barbara Glück), Muzeul al Nouălea Fort din Kaunas (Marius Pečiulis și Vytautas Petrikėnas) și Muzeul Memorial Terezín (Jan Roubínek), precum și multor altor persoane care au oferit consultanță în mod formal și informal în cadrul proiectului pe toată durata acestuia.

Proiectul a fost coordonat de Julana Bredtmann (2019–2020) și Natalie Harshman (2020–2023) din cadrul Biroului Permanent al IHRA.

Carta pentru salvagardarea siturilor a IHRA este dedicată regretatei Dr. Heidemarie Uhl, care a făcut parte din Delegația austriacă la IHRA timp de peste două decenii. Dr. Uhl a fost o colegă devotată, care a sprijinit activitatea proiectului încă de la început. Contribuția sa la cercetarea și memoria Holocaustului, precum și la Carta IHRA, nu va fi uitată.

„Păstrăm dovezile istorice ale Holocaustului, genocidului romilor și persecuției altor categorii de victime de către Germania nazistă și acei parteneri fasciști și radical naționaliști ai săi, precum și de către alți colaboratori care au participat la aceste crime.”

Declarația ministerială IHRA din 2020, articolul 9

Dr. Kathrin Meyer

Secretar general al IHRA

Mărturiile supraviețuitorilor Holocaustului oferă lumii o perspectivă de neegalat asupra trecutului. Acestea se află în centrul memoriei Holocaustului, împărtășind cunoaștere dincolo de ceea ce pot transmite doar cărțile.

Tot așa, siturile dedicate Holocaustului sunt martori tăcuți ai ororilor Holocaustului, având un impact de neuitat asupra celor care le vizitează. Siturile transmit un puternic mesaj emoțional, educând și avertizând în același timp omenirea cu privire la evenimentele teribile care au avut loc acolo.

Pe măsură ce supraviețuitorii încetează din viață, acest mesaj capătă o semnificație și mai mare. Siturile dedicate Holocaustului au un rol esențial pentru a păstra vie memoria supraviețuitorilor și martorilor Holocaustului. Tocmai datorită acestui rol, siturile trebuie protejate în prezent, dar și pentru generațiile viitoare.

Siturile au în prezent 80 de ani sau chiar mai mulți și toate se confruntă cu provocări fără precedent. În 2018, IHRA a recunoscut acest lucru ca fiind o problemă semnificativă curentă, care necesită o atenție concretă, în pofida angajamentelor anterioare de a asigura

conservarea. De-a lungul anilor, comunitatea noastră de experți a făcut demersuri pentru a identifica și a evalua riscurile, precum și pentru a prezenta la modul general soluții, cele mai bune practici, precum și politici pentru toate statele care gestionează situri dedicate Holocaustului și genocidului romilor.

Este o onoare să văd această activitate concretizată în Carta pentru salvagardarea siturilor, adoptată de Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului.

Când s-a semnat Declarația de la Stockholm a IHRA în urmă cu 23 de ani, încă existau numeroși supraviețuitori care să călăuzească IHRA, nou înființată, în demersurile pentru o lume ce își amintește Holocaustul. Unul dintre acești supraviețuitori, Sir Ben Helfgott, a fost de față la angajamentele asumate la Stockholm și ulterior a devenit membru al Delegației britanice la IHRA. Cu câteva luni înainte de finalizarea Cartei IHRA, Sir Helfgott a încetat din viață – o pierdere imensă pentru comunitatea IHRA și pentru lume.

Moartea lui Sir Helfgott evidențiază necesitatea urgentă de a introduce următoarea generație a memoriei: o generație care să asigure amintirea durabilă a supraviețuitorilor și a victimelor în viitor.

Sara Lustig

Consilier special al prim-ministrului Republicii Croația pentru problemele Holocaustului și combaterea antisemitismului, copreședinte al președinției croate a IHRA în 2023

Fiind o descendentă a unor supraviețuitori ai Holocaustului, am o relație complicată cu siturile autentice ale Shoah. Totul a început când am vizitat Auschwitz-Birkenau prima dată.

În decembrie 1992, aveam 12 ani și eram în vizită la tatăl meu în Cracovia, Polonia. El ne-a dus pe mama și pe mine la Auschwitz, un lagăr în care a supraviețuit ca prizonierul #A-3317. Ne-a arătat camerele de gazare și ne-a povestit despre dușurile pe care bunica mea le-a făcut în camere similare și cum ea a supraviețuit cruzimilor din lagăr, spre deosebire de alți evrei din Čakovec și Osijek. Ne-a arătat obiecte personale ale victimelor și în tot acest timp spunea că „sunt sigur că pe undeva pe acolo încă mai puteți găsi valiza mea”. Ceea ce îmi amintesc cel mai bine din acea zi a fost graba cu care ne-a mărturisit despre tinerețea lui devastată, fiind pe deplin conștientă că atunci când ieșise din Bergen-Belsen avea aceeași vârstă ca mine la data acelei vizite. Și totuși, pentru tatăl meu, a fi la Auschwitz-Birkenau cu familia sa, unde avea să filmeze *Lista lui Schindler* câteva luni mai târziu, a fost un semn de viață.

Sunt onorată să iau parte la Carta pentru salvagardarea siturilor, adoptată de Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului. În calitate de copreședinte al IHRA, anul trecut a fost consacrat creării Viitorului Memoriei, dar și reafirmării credinței mele că va exista întotdeauna un semn de viață, chiar și în situri ale morții sigure. La adoptarea Cartei IHRA, m-am ghidat după cuvintele pe care tatăl meu le-a scris în 2009. Misiunea și munca noastră comună au fost memorialul meu intim pentru tatăl meu. Vă mulțumesc că m-ați ajutat să îndeplinesc promisiunile pe care le-am făcut tuturor celor care m-au învățat despre compasiune și supraviețuire.

„Am înfruntat singur viața. Am supraviețuit pentru că am crezut că voi supraviețui. Aș vrea să pot spune că dragostea te susține. Nu pot spune asta. Dar pot să zic altceva: compasiune. Compasiunea pentru oameni la fel ca tine, care uneori s-a manifestat la unii oameni care erau niște monștri.

Lumea în care am intrat m-a etichetat cu semnul evreiesc pe care l-am purtat, Steaua lui David, și numărul tatuat în lagăr. Flămând, cu ochii larg deschiși, am privit peste gardul de sârmă ghimpată în nesiguranță, și am înțeles mult mai târziu că mi-au furat pentru totdeauna tinerețea mea, jocurile copilăriei și visele mele.

Și în acel moment, încă fără să îmi dau seama vreun pic de voința și abilitățile mele, am decis să construiesc un *memorial intim* pentru oamenii pe care i-am întâlnit, sau despre care am aflat mai târziu că au fost prefăcuți în cenușă; să transpun visele lor în film și să arăt lumii durerea și rușinea, consecințele războiului în care eu, ca mulți alții, am fost implicat cu forța și căruia i-am supraviețuit.”

Branko Lustig, 2009

Sesiunea plenară a IHRA din 30 noiembrie 2023,

În spiritul documentului fondator, Declarația de la Stockholm din 2000, în care ne-am angajat să susținem teribilul adevăr al Holocaustului împotriva celor care îl neagă și să încurajăm forme adecvate ale memoriei Holocaustului;

Onorând Declarația ministerială IHRA din 2020 și promisiunea acesteia de a păstra dovezile istorice și de a identifica, a conserva și a pune la dispoziție situri autentice (articolele 9, 10 și 12);

Reamintind Carta Internațională a Muzeelor Memorial din 2012, care îndeamnă la culturi comemorative pluraliste, îndrumate de spiritul cooperării, nu concurență, de valori pozitive astfel cum sunt exprimate în Declarația universală a drepturilor omului, precum și protejarea siturilor împotriva ingerințelor politice prin statornicirea acestora la scară largă într-o societate civilă diversă și incluzivă;

Respectând principiile etice enunțate în Carta Internațională a Muzeelor Memorial din 2012, care necesită un înalt nivel de profesionalism, folosirea metodelor științifice și prezentarea informațiilor istorice menite să încurajeze vizitatorii să empatizeze cu victimele și grupurile victimizate, onorând în același timp principiile academice ale discursului și oferind perspective multiple, și asigurându-se în plus că expozițiile nu ar trebui să îi copleșească ori să îi îndoctrineze pe vizitatori, ci ar trebui mai degrabă să integreze autocritica și să promoveze o cultură a memoriei;

Adoptă **Carta pentru salvagardarea siturilor a Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului.**

Carta pentru salvagardarea siturilor a Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului

Carta pentru salvagardarea siturilor a Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului (IHRA)¹ onorează angajamentele IHRA în cadrul Declarației de la Stockholm și al Declarației ministeriale IHRA din 2020 să „păstrăm dovezile istorice ale Holocaustului,² genocidului romilor³ și persecuției altor categorii de victime de către Germania nazistă și acei parteneri fasciști și radical naționaliști ai săi, precum și de către alți colaboratori⁴ care au participat la aceste crime” (articolul 9).

Carta IHRA se adresează în primul rând statelor membre ale IHRA⁵ și se aplică siturilor relevante din orice stat. IHRA încurajează alte state în care

există situri cu semnificație similară să recunoască responsabilitățile și să aplice aceste principii și practici.

IHRA adoptă prezenta carte, care conține principii, responsabilități și bune practici recomandate pentru a promova salvagardarea siturilor dedicate Holocaustului, a siturilor dedicate genocidului romilor și a siturilor legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor.⁶

Pe măsură ce ultima generație de supraviețuitori ne părăsește, siturile în sine se numără printre ultimii martori ai acestor crime și trebuie protejate pentru viitor.

Preambul⁷

Recunoscând faptul că siturile dedicate Holocaustului și siturile legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor sunt numeroase și variate, Carta IHRA se axează pe situri precum: lagăre, centre și situri de exterminare, lagăre de concentrare, lagăre de internare, lagăre de tranzit, lagăre de muncă forțată, lagăre de prizonieri de război, așezări distruse, situri legate de deportare, ghetouri, situri legate de pogromuri, închisori, locuri de execuție „eutanasiere”, situri legate de „experimente medicale”, gropi comune și locuri de execuție, rute legate de marșul morții și alte situri legate de crime comise de naziști și colaboratorii lor, precum și locuri conexe legate de ascundere sau evadare, dar și case și adăposturi ale făptuitorilor, care sunt semnificative în și pentru istoria Holocaustului și a genocidului romilor. Carta IHRA se aplică, de asemenea, siturilor cu semnificație pentru alte victime ale persecuției de către naziști și colaboratorii lor. Deși legislația pentru protejarea siturilor variază de la o jurisdicție la alta, multe dintre aceste situri nu sunt nici incluse în registrele patrimoniului, nici protejate printr-o legislație corespunzătoare.

Unele dintre aceste situri sunt memoriale de importanță locală, națională sau internațională. Unele sunt încadrate ca „muzee”, unele pot fi marcate cu plăci comemorative, în

timp ce altele sunt lăsate nemarcate, au o utilizare alternativă sau nu au fost redescoperite încă. Aceste situri se confruntă de mult timp cu provocări specifice din cauza acestei istorii, ceea ce înseamnă adesea că salvagardarea lor prezintă complexități suplimentare în comparație cu alte situri istorice. Această specificitate include negarea și distorsionarea Holocaustului.

Constatând că aceste situri legate de Holocaust și de crimele comise de naziști și colaboratorii lor sunt locuri cu multe grupuri de victime, prezenta cartă se concentrează asupra siturilor în sine, mai degrabă decât să enumere grupurile de victime, anticipând că prezenta Cartă IHRA va fi aplicabilă victimelor și siturilor dincolo de cele stipulate aici.

Încurajăm guvernele succesive ale fiecărui stat membru, autoritățile publice de la toate nivelurile și pe cele responsabile de îngrijirea acestor situri în prezent și în viitor, indiferent de afilierea politică, să recunoască importanța salvagărdării semnificației acestor situri și să gestioneze schimbările cu care se confruntă aceste situri în viitor, pentru comemorarea victimelor și a supraviețuitorilor și pentru beneficiul educațional al generațiilor viitoare.

Articolul 1: Principiile salvărdării

Articolul 1 se referă la motivele fundamentale ale salvărdării siturilor și ne reamintește importanța Declarației universale a drepturilor omului și a principiilor ICOM.⁸ Prin urmare, prezenta cartă ar trebui să fie utilizată împreună cu Carta Internațională a Muzeelor Memorial a IHRA⁹, acordând o atenție deosebită principiilor etice ale salvărdării siturilor istorice, care sunt orientate către Declarația universală a drepturilor omului și principiile etice ale ICOM.

- 1.1. Pentru a promova o reflecție în mod responsabil a istoriei și pentru a favoriza cooperarea culturală între părțile interesate¹⁰ prin educație și prin utilizarea cunoștințelor în interesul păcii, statele membre afirmă că este esențială salvărdarea¹¹ semnificației¹² siturilor legate de Holocaust și de crimele comise de naziști și colaboratorii lor. Aceste situri au potențialul de a transmite informații despre trecut într-un mod care protejează dovezile istorice, creând în același timp legături puternice cu prezentul și continuând să ofere o platformă pentru educație și comemorare în viitor.
- 1.2. Statele membre reamintesc că siturile dedicate Holocaustului și cele legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor, precum și cele legate de persecuțiile și crimele comise de naziști și colaboratorii lor, cuprind o categorie largă care nu se limitează la locurile de execuție sau lagăre de concentrare. Astfel de situri necesită identificarea, marcarea și documentarea, precum și gestionarea riscurilor pentru semnificația lor.
- 1.3. Salvărdarea siturilor nu ar trebui să fie utilizată în mod abuziv în niciun scop, în special într-un mod care ar putea construi o ierarhie a grupurilor de victime ce ar putea supradimensiona un grup pentru a devaloriza un alt grup. Astfel de abordări cauzează prejudicii grupurilor de victime și, de asemenea, distorsionează dovezile istorice corecte.
- 1.4. Siturile sunt locuri de comemorare, dialog și incluziune, iar adeseori cuprind versiuni multiple și valide și, prin urmare, joacă un rol semnificativ în protejarea drepturilor omului și în viața democratică.
- 1.5. Este esențial să se salveze locurile de execuție în masă, în special cele dedicate Holocaustului și genocidului romilor și cele legate de alte victime ale naziștilor și colaboratorilor lor. Aceste locuri includ adesea situri de înmormântare și este necesar să se respecte demnitatea victimelor.
- 1.6. Este vital să se salveze consemnările și să se contribuie la protejarea faptelor pentru educație, comemorare și cercetare.
- 1.7. Salvărdarea siturilor nu ar trebui utilizată pentru a distorsiona sau a falsifica istoria unei crime specifice pentru motive politice. O atenție deosebită ar trebui să se acorde preciziei în indicarea grupurilor de victime și a celor responsabili pentru crimele comise.

Articolul 2: Identificarea riscurilor pentru semnificație

Articolul 2 enumeră numeroasele riscuri, amenințări și provocări cu care se confruntă astăzi siturile dedicate Holocaustului și siturile legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor și îndeamnă la vigilență în rândul părților interesate.

- 2.1 Statele membre IHRA recunosc că siturile legate de Holocaust și de crimele comise de naziști și colaboratorii lor, precum și de persecuțiile și omorurile comise de naziști și colaboratorii lor, sunt expuse anumitor riscuri la adresa semnificației lor. Aceste riscuri¹³ pot fi definite ca:
- 2.1.1. Schimbări climatice și dezastre naturale, ca de exemplu inundații, secete, schimbări survenite în ecosisteme, fenomene meteorologice extreme și cutremure;
 - 2.1.2. Neglijență, care duce la degradare cauzată de umezeală, insecte, dăunători și trecerea timpului;
 - 2.1.3. Distrugerea deliberată, de exemplu atacuri teroriste, vandalism și acțiuni extremiste;
 - 2.1.4. Distrugerea, atât deliberată, cât și accidentală, cauzată de conflicte armate;
 - 2.1.5. Distorsionarea și/sau negarea deliberată, dar și accidentală,¹⁴ precum și însușirea (abuzivă) (politică) sau sensibilitățile naționale care duc la narațiuni înșelătoare și tăceri;
 - 2.1.6. Lipsa sprijinului financiar necesar;
 - 2.1.7. Distrugerea sau deteriorarea unui sit ca urmare a unor noi proiecte de construcție, inclusiv a unor proiecte memoriale noi și de extindere;
 - 2.1.8. Îngrădirea spațiului siturilor de noi proiecte imobiliare cu vedere la situri, având în vedere importanța păstrării unor panorame semnificative asupra siturilor și, după caz, dinspre acestea;
 - 2.1.9. Utilizări alternative (necorespunzătoare) ale siturilor;
 - 2.1.10. Lipsa legislației privind protejarea patrimoniului și a altor măsuri corespunzătoare, cu mențiunea că, în unele cazuri, peisaje culturale întregi au nevoie de o astfel de protecție;
 - 2.1.11. Amenințări la adresa integrității sau experienței unui sit ca urmare a (a) adăugărilor la sau (b) retragerilor din situl istoric, de exemplu (a) o nouă legislație care are ca efect adăugarea de structuri moderne într-un sit istoric sau (b) jafuri ori furturi;

- 2.1.12. Aspecte legate de proprietatea privată, precum amenințarea cu vânzarea terenului pentru o utilizare necorespunzătoare alternativă sau împiedicarea accesului la un sit;
- 2.1.13. Lipsa de cunoaștere, cercetare, comemorare, respectare, recunoaștere sau identificare în sit a localizării exacte și a istoriei acestuia, cu implicații pe termen lung pentru salvagardare de către generațiile viitoare;
- 2.1.14. Uzura cauzată de vizitatori;
- 2.1.15. Lipsa unei interpretări și prezentări cuprinzătoare a patrimoniului care să facă legătura între siturile istorice conexe într-un singur peisaj, municipiu sau oraș;
- 2.1.16. Lipsa unui plan de management care să reunească toate elementele existente ale unui sit.

Articolul 3: Salvagardarea responsabilităților

Articolul 3 enunță îndatoririle și obligațiile tuturor statelor, instituțiilor, organizațiilor și persoanelor care aplică prezenta cartă.

- 3.1. Statele membre recunosc că siturile legate de Holocaust și de crimele comise de naziști și colaboratorii lor pot fi locuri de dialog și explorare a mai multor narațiuni. Această activitate necesită o abordare incluzivă, care să lase loc pentru noi înțelegeri ce pot evolua în timp. În același timp, statele membre recunosc pericolul informării greșite și al dezinformării, al distorsionării deliberate, al falsificării, al reducerii la tăcere și al deturnării narațiunilor. Statele membre ar trebui să rămână vigilente în ceea ce privește acuratețea informațiilor prezentate la situri.
- 3.2. Statele membre sunt îndemnate să promoveze și să transmită rolul și valorile acestor situri tuturor generațiilor prin creșterea gradului de conștientizare istorică a siturilor, precum și prin consolidarea înțelegerii reciproce, a dialogului și a programelor educaționale. Statele membre sunt îndemnate, de asemenea, să promoveze programe educaționale, informaționale și de cercetare care respectă înalte standarde etice, educaționale și academice și includ formate hibride acolo unde este posibil, aplicabile și adecvate.
- 3.3. Recunoscând că bunurile civile, inclusiv siturile dedicate Holocaustului și cele legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor, pot fi protejate în temeiul dreptului internațional umanitar, de exemplu Convențiile de la Haga și de la Geneva,¹⁵ statele membre sunt îndemnate să protejeze siturile dedicate Holocaustului și cele legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor pe timp de pace și în caz de conflict armat. Statele membre iau act de faptul că pregătirile ar trebui să fie discutate cu autoritățile relevante (inclusiv forțele armate naționale) în timp de pace, cu punerea în aplicare a tuturor măsurilor corespunzătoare de salvagardare, legislative și militare. Dezvoltarea de relații cu partenerii-cheie¹⁶ ar trebui să se realizeze tot pe timp de pace. Statele membre sunt îndrumate și sfătuite să respecte orientările relevante ale acestor parteneri.¹⁷
- 3.4. *Semnificația și attributele*¹⁸ care transmit semnificația sitului ar trebui să fie stabilite și revizuite periodic în lumina noilor cercetări. Semnificația sa ar trebui să ghideze salvagardarea acestuia.
- 3.5. Fiecare stat membru este îndemnat să asigure elaborarea, actualizarea, promulgarea și punerea în aplicare a legislației naționale și locale corespunzătoare și relevante în materie de patrimoniu. Aceasta ar trebui să țină seama de convențiile, tratatele și cartele internaționale în materie de patrimoniu¹⁹ și să ia în considerare orientările religioase/culturale pentru salvagardarea patrimoniului arheologic, istoric și imaterial²⁰ al siturilor dedicate Holocaustului și al siturilor legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor. Aceasta ar trebui să se aplice grupurilor comune și rămășițelor umane.²¹

- 3.6. Ca parte a mecanismului lor de raportare la nivel de țară în cadrul IHRA, fiecare stat membru este îndemnat să identifice acele situri cu semnificație legate de Holocaust și de persecuția de către naziști și colaboratorii lor care se confruntă cu diverse provocări. Se recomandă ca aceasta să cuprindă situri asupra cărora atenția le-a fost atrasă de cetățenii locali și de cei care locuiesc în afara țării, precum și de organizațiile locale, regionale și internaționale.
- 3.7. Fiecare stat membru este îndemnat să sprijine financiar conservarea,²² recunoașterea și protejarea teritoriului său aferent siturilor și culturii lor materiale conexe. Ar trebui alocate fonduri pentru măsurile proactive, preventive și durabile care sunt descrise în articolul 4 din prezenta carte, precum și pentru redresare post-criză și restaurare sau reconstrucție post-criză, după caz.
- 3.8. Ar trebui să se identifice toate grupurile de părți interesate pentru orice sit dat și, după caz, ar trebui să se instituie consilii consultative sau comitete de părți interesate pentru facilitarea procesului decizional și prevenirea tensiunilor.
- 3.9. Părțile interesate în cazul fiecărui sit ar trebui îndemnate să elaboreze și să efectueze sondaje privind riscurile existente și viitoare la adresa prezervării materiale a unui sit. Aceste sondaje vor permite părților interesate în cazul unui sit să identifice soluții posibile, precum și finanțarea directă pentru nevoile specifice.
- 3.10. În conformitate cu legislația națională și internațională, fiecare stat membru și/sau administrator de sit ar trebui să ia în considerare măsuri specifice pentru a proteja rămășițele umane prezente în sit împotriva perturbărilor necorespunzătoare sau împotriva exhumării de către cei care nu au experiență în acest domeniu.
- 3.11. Toate părțile sunt îndemnate, de asemenea, să analizeze cu atenție caracterul adecvat al evenimentelor și activităților din apropierea acestor situri.
- 3.12. Statele membre sau părțile interesate sunt îndemnate să identifice un rol adecvat pentru siturile abandonate, neglijate, reutilizate sau utilizate necorespunzător, având în vedere istoria lor, ceea ce ar garanta în cele din urmă o recunoaștere plină de respect a istoriei lor.

Articolul 4: Practici de salvagardare

Articolul 4 prezintă măsurile practice recomandate pentru toate statele, instituțiile, organizațiile și persoanele care aplică prezenta cartă în vederea respectării bunelor practici și a abordării riscurilor identificate.

- 4.1. Având în vedere diversele provocări cu care se confruntă toate siturile dedicate Holocaustului și cele legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor, ar trebui să se acorde prioritate cercetării, consemnării, constituirii și păstrării unui inventar, precum și digitalizării tuturor datelor referitoare la situri (de exemplu cultura materială, documentele de arhivă, clădirile și toate urmele existente, fie deasupra, fie sub nivelul solului). Acestea ar trebui să fie incluse într-un plan de management pentru viitorul sitului.
 - 4.1.1. Fiecare stat membru ar trebui să încerce să se asigure că aceste activități se desfășoară sub conducerea unor experți cu competențe și resurse corespunzătoare, care lucrează, după caz, cu instituții (naționale) de patrimoniu cultural și, dacă este posibil, în consultare cu organizațiile societății civile și comunitățile locale, revizuind și aprobând în același timp planurile de salvagardare și/sau dezvoltare ale fiecărui sit.
 - 4.1.2. Având în vedere că unele state membre au multe situri, iar altele au puține sau nu au niciunele, și având în vedere angajamentul IHRA față de cooperarea internațională, statele membre ar trebui să încerce să se ajute reciproc și să acorde asistență în orice mod posibil pentru a prezerva consemnările și siturile deopotrivă. Delegațiile IHRA se pot baza, de asemenea, pe expertiza din cadrul IHRA.
 - 4.1.3. Statele membre ar trebui să încerce să faciliteze schimbul de informații între experții adecvați, astfel încât bunele practici pentru salvagardarea, colectarea datelor și managementul siturilor să poată fi diseminate în mod eficient în interiorul statelor membre și între acestea.
 - 4.1.4. Atunci când este posibil, statele membre ar trebui să se asigure că fiecare sit dispune de un plan de management accesibil publicului, care să ghideze salvagardarea sitului. Acesta ar trebui să includă menționarea motivelor pentru care situl este semnificativ, să identifice riscurile la adresa semnificației acestuia, să includă legislația relevantă în materie de patrimoniu și alte domenii, precum și să cuprindă politici de conservare specifice sitului și un plan de acțiune pentru activitățile viitoare.
- 4.2. În cazul în care siturile se află pe terenuri proprietate privată, se recomandă ca statele membre să îndemne și să ajute proprietarii terenurilor la salvagardarea siturilor și asigurarea accesului la acestea atunci când se solicită acest lucru. Atunci când are loc o schimbare a proprietarilor siturilor, statele membre sunt îndemnate să se asigure că salvagardarea sitului și accesul la acesta sunt prevăzute în orice acorduri de vânzare-cumpărare.

- 4.3. Se recomandă desfășurarea de consultări între toate părțile interesate în ceea ce privește protecția cadrului mai larg al sitului, în vederea preservării semnificației sitului.
- 4.4. Jaful sau furtul din oricare parte a structurii sau colecției unui sit, inclusiv a rămășițelor umane, constituie un mare prejudiciu pentru salvagardarea semnificației sitului. Statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a interzice astfel de jafuri și furturi prin mijloace juridice corespunzătoare și să colaboreze împreună cu responsabilii de sit pentru a se asigura că se elaborează și se pun în aplicare planuri de securitate și de pregătire pentru riscuri.
- 4.5. Statele membre au adoptat diverse legi privind accesibilitatea și sănătatea și siguranța în siturile publice, inclusiv în siturile de patrimoniu. Deși este recunoscut faptul că este necesară extinderea accesului la situri în condiții de siguranță pentru toți, măsurile de accesibilitate pot constitui un risc pentru semnificația unui sit. Prin urmare, raportul cost-beneficiu al acestui risc ar trebui să fie pus în balanță cu cel al riscului de restricționare a accesului pentru vizitatori.
 - 4.5.1. Orice astfel de modificări ale structurii siturilor trebuie să se efectueze de așa natură încât să se salveze semnificația sitului, evitând perturbarea materialului istoric, acolo unde este posibil.
 - 4.5.2. Întrucât accesul la situri poate cauza uzura structurii unui sit, se recomandă statelor membre și administratorilor siturilor să ia măsuri corespunzătoare pentru a reduce la minimum astfel de daune.
- 4.6. Statele membre recunosc faptul că părțile interesate în cazul siturilor dedicate Holocaustului și al celor legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor cuprind comunități locale, regionale, naționale și globale. Prin urmare, statele membre și administratorii siturilor sunt îndemnați să consulte în mod oficial și să ia în considerare opiniile cât mai multor grupuri relevante posibile înainte de a lua decizii care vor afecta structura sitului, colecțiile aferente și scopurile acestuia (memoriale, educaționale și de alt tip).
- 4.7. Statele membre sunt îndemnate să dezvolte bune practici în ceea ce privește interpretarea online și tehnologiile digitale asociate pentru a face situl accesibil diferitelor categorii de public în diferite limbi corespunzătoare.
- 4.8. Dacă este cazul, siturile ar trebui să informeze în mod clar vizitatorii cu privire la comportamentul adecvat așteptat în timpul vizitei.
- 4.9. Personalul din situri, inclusiv ghizii turistici și personalul de securitate ar trebui să beneficieze de formare specifică în ceea ce privește împiedicarea sau abordarea exemplurilor observate de distorsionare, extremism politic și vandalism în situri, asigurând siguranța întregului personal și a vizitatorilor.
- 4.10. Indiferent dacă un sit este sau nu doar un loc de comemorare și pomenire, statele membre sunt îndemnate să atribuie statut juridic unui sit, după caz.
- 4.11. Responsabilii de situri sunt îndemnați să identifice in situ fiecare sit legat de Holocaust și de crimele comise de naziști și colaboratorii lor, prin intermediul unui memorial oficial sau al unui muzeu, al unei plăci memoriale, al unui panou de informații sau al altor markeri fizici ori digitali. De asemenea, sunt încurajate reprezentările și demarcările digitale ale siturilor, în special ale rețelelor de situri.

- 4.12. Fie în muzee asociate, pe panouri de informații, fie markeri digitali de la locul sau ai unui sit, chiar dacă scopul sitului în cauză s-a schimbat, statele membre recunosc că bunele practici includ nu doar recunoașterea istoriei siturilor legate de Holocaust și de crimele comise de naziști și colaboratorii lor, ci și relatarea istoriei pre- și post-Holocaust/post-război a siturilor, inclusiv modul în care acestea s-au schimbat, uneori ireversibil, de-a lungul timpului.
- 4.12.1. Practicile comemorative și interpretarea, inclusiv expozițiile, existente în situri se schimbă în timp ca răspuns la noile cercetări și ca urmare a diferitelor contexte politice, sociale și culturale. Acest lucru este inevitabil și adecvat, dar trebuie evitată distorsionarea faptelor. Aceste modificări reprezintă un aspect important al înțelegerii istoriei sitului și ar trebui să fie consemnate și arhivate în mod corespunzător.
- 4.13. În cazul în care situri istorice conexe sunt situate în peisajul urban sau rural, responsabilii de situri sunt îndemnați să găsească modalități de a le conecta prin interpretarea și prezentarea patrimoniului.

În această perioadă de amplificare a fenomenelor de antisemitism, rasism, naționalism și extremism, de prejudecăți mai mari, de negare și distorsionare a Holocaustului, a genocidului romilor și a persecuției altor victime de către naziști și colaboratorii lor, salvagardarea siturilor pentru viitor este de o importanță vitală în întreaga Europă și în afara ei. Avem o obligație morală și civică de a salvagarda o amintire respectuoasă și adecvată a victimelor.

Note de final

- 1 În continuare, pentru „Carta pentru salvagardarea siturilor a Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului” se poate folosi și sintagma „Carta IHRA”.
- 2 În conformitate cu definiția din Recomandări privind predarea și învățarea despre Holocaust – IHRA (holocaustremembrance.com), „Holocaustul” poate fi definit ca „persecutarea sistematică și uciderea, organizată de stat, a evreilor, de către Germania nazistă și colaboratorii acesteia, între 1933 și 1945.”
- 3 Cuvântul „rom” este folosit ca un termen generic care include diverse grupuri relaționate, sedentare sau nu, precum romi, travellers, gens du voyage, resandefolket/ de resande, sinti, camminanti, manouches, kalés, romanichels, băieși/ rudari, ashkalis, egipteni, yéniches, doms, loms și abdal, care pot fi variate sub aspectul culturii și stilurilor de viață. Aceasta este o notă de final explicativă, nu o definiție a romilor.
- 4 Sintagma „Germania nazistă și acei parteneri fasciști și radical naționaliști ai săi, precum și de către alți colaboratori” se poate folosi în continuare în forma prescurtată, respectiv versiunea „naziștii și colaboratorii lor” în enunțurile relevante.
- 5 În continuare, pentru sintagma „stat membru IHRA” se poate folosi „stat membru”.
- 6 Pentru sintagma „siturilor dedicate Holocaustului, a siturilor dedicate genocidului romilor și a siturilor legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor” sau versiuni similare se poate folosi în continuare „siturilor dedicate Holocaustului și a siturilor legate de crimele comise de naziști și colaboratorii lor”.
- 7 <https://holocaustremembrance.com/resources/carta-internationala-a-muzeelor-memorial>
- 8 Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM), <https://icom.museum/es/>
- 9 În coroborare cu principiile prevăzute la articolul 1 din prezenta carte, ar trebui să fie avute în vedere și integrate și articolele enunțate ca parte a Cartei Internaționale a Muzeelor Memorial. Acestea pot fi găsite pe website-ul IHRA: <https://holocaustremembrance.com/resources/carta-internationala-a-muzeelor-memorial>
- 10 În accepțiunea noastră, „parte interesată” înseamnă orice persoane sau grupuri de persoane care afectează sau care pot fi afectate, în mod material sau intangibil, de activități, dezvoltare sau schimbări într-un anumit sit.
- 11 „Salvagardarea” se referă la o serie de activități care au ca scop păstrarea integrității materiale și imateriale a siturilor prin identificarea riscurilor și, în consecință, implicarea în măsuri de protecție sau de prevenire, după necesitate. Informații suplimentare se pot găsi în publicația UE intitulată „Salvagardarea patrimoniului cultural împotriva dezastrelor naturale și a celor provocate de om” <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1>
- 12 „Semnificație” în acest context se referă la „semnificație culturală”: „valoarea estetică, istorică, științifică, socială sau spirituală pentru generațiile trecute, prezente sau viitoare. Semnificația culturală este întrucipată în locul în sine, structura acestuia, situarea, utilizarea, asocierile, sensurile, consemnările, locurile conexe și obiectele conexe. [Acestea] pot avea o serie de valori pentru diferite persoane sau grupuri” (Carta de la Burra din 2013, articolul 1.2).
- 13 Aceste riscuri nu sunt specifice doar tipurilor de situri care fac obiectul prezentei carte.
- 14 <https://www.holocaustremembrance.com/working-definition-holocaust-denial-and-distortion>
- 15 Convențiile relevante includ Convențiile de la Geneva din 1949, protocoalele adiționale la acestea din 1977 și Convenția de la Haga din 1954 pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat și cele două protocoale la aceasta din 1954 și 1999; dreptul penal internațional, de exemplu Statutul Curții Penale Internaționale de la Roma din 1998; și dreptul internațional al drepturilor omului, de exemplu Declarația universală a drepturilor omului din 1948.
- 16 De exemplu: UNESCO, Comitetul Internațional al Scutului Albastru, ICOMOS și ICOM.
- 17 UNESCO: <https://www.unesco.org/>; Blue Shield International (Comitetul Internațional al Scutului Albastru): <https://theblueshield.org/>; ICOMOS: <https://www.icomos.org/>; ICOM: <https://icom.museum/>
- 18 Pentru explicația termenului „semnificație”, a se vedea nota de final 12; „atributele” sunt caracteristicile distinctive, contextul, aspectul, utilizările și asocierile culturale ori sensurile care contribuie la valoarea de patrimoniu a unui loc istoric și care ar trebui păstrate pentru a-i conserva valoarea de patrimoniu.
- 19 Aceasta ar putea include Convenția de la Haga (1954), Convenția de la Florența (2000), Convenția de la Paris (1970), Convenția pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial (2003) și Convenția de la Faro (2005).
- 20 A se vedea Convenția pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial; <https://ich.unesco.org/en/convention>.
- 21 A se vedea Codul de etică și Acordul de la Vermillion al Congresului Mondial de Arheologie; Convenția asupra mijloacelor ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale, adoptată de UNESCO în 1970; și Recomandarea privind protejarea și promovarea muzeelor și colecțiilor, diversitatea acestora și rolul lor în societate, adoptată de UNESCO în 2015.
- 22 „Prezervare” înseamnă „menținerea unui loc în starea sa actuală și întârzierea deteriorării” (Carta de la Burra 2013, articolul 1.6), cu mențiunea că salvagardarea semnificației sitului este principala preocupare.

INTERNATIONAL
**HOLOCAUST
REMEMBRANCE**
ALLIANCE